

Med en politik som präglas av kompetensutveckling, jämställdhet, gröna investeringar och öppenhet kan Europa vässa sin konkurrenskraft

Pandemin har skakat om arbetsmarknaden i Europa på ett sällan tidigare skådat sätt. För många tjänstemannagrupper, såväl inom industrin och tjänstesektorn som inom sjukvården, skolvärlden och inom scen och film, har det senaste årets utveckling varit särskilt märkbar, med höga krav på att snabbt ta till sig nya digitala **färdigheter**. Utvecklingen kommer att fortsätta i ännu snabbare takt, och när våra samhällen öppnar upp igen kommer vi att se hur gamla jobb försvinner och ersätts med nya – ofta i helt andra branscher än tidigare.

Samtidigt som långtidsarbetslösheten ökar ser vi redan nu en stor kompetensbrist både i näringsliv och välfärdstjänster. Det är vår stora utmaning framöver. En given förutsättning för att vi ska klara den knivskarpa, globala konkurrensen är nämligen att arbetstagare både i Norden och övriga Europa hänger med i den strukturomvandling som vi nu bara ser början av.

När vi nu förhoppningsvis ser slutet på pandemin behöver utbyggda system för kompetensutveckling stå högst på den politiska dagordningen i alla EU- och EES-länder. Det kräver i sin tur investeringar i utbildning och forskning som möjliggör livslångt lärande. Kompetensbristen gör dessutom reformer för en mer jämställd arbetsmarknad än mer angelägna. I många EU-länder behövs utbyggd förskola, äldreomsorg och förändrade skatteregler som gör det lönsamt och möjligt för kvinnor att yrkesarbeta.

I alla dessa frågor finns inspiration från Norden att hämta, och det visar samtidigt att offentliga trygghetssystem och välfärdstjänster av hög kvalitet är förutsättningar för att återhämta ekonomin och bygga konkurrenskraft.

Trygga jobb och en utvecklad välfärd i Norden förutsätter att hela Europas ekonomi återhämtas och växer. EU:s återhämtningsfond spelar en nyckelroll för att stötta investeringar i klimatsmart och digital teknik och innovation. Men lika viktiga är tillväxtreformer som inte kostar pengar: att motorn i EU och EES - den inre marknaden – fortsätter att utvecklas för att underlätta digital handel och rörlighet för arbetskraft, särskilt i gränsregioner. Dessutom behöver EU ta en ledarroll för att säkra en fortsatt fri och öppen världshandel. De senaste åren har hållbarhet blivit ett centralt mål i EU:s handelspolitik, med fokus på stärkta rättigheter för arbetstagare globalt, klimat och rätten för varje land att

reglera sina offentliga tjänster. Denna positiva utveckling bör tjäna som inspiration för andra frihandelsavtal, däribland EFTA.

Med en politik som präglas av kompetensutveckling, jämställdhet, gröna investeringar och öppenhet kan Europa vässa sin konkurrenskraft, särskilt i förhållande till ett snabbt expanderande Kina. Och det samtidigt som vi tar avgörande steg för att uppfylla EU:s tuffa klimatmål och Parisavtalet.

Snart träffas EU-ländernas regeringar och arbetsmarknadens parter i portugisiska Porto för att ta vidare arbetet från det sociala toppmöte som hölls i Göteborg 2017, där EU:s pelare för sociala rättigheter proklamerades. Inför mötet i Porto har EU-kommissionen stakat ut flera ambitiösa mål till 2025, där ett är särskilt viktigt: att 60 procent av EU:s vuxna befolkning varje år ska delta i utbildning eller kompetensutveckling. Ansvar för att nå målet ligger främst på ländernas regeringar, kommuner, regioner och arbetsmarknadens parter i samverkan.

Frågor om tillgång till vidareutbildning och förbättrade arbetsvillkor avgörs bäst genom en väl fungerande social dialog, där parterna på arbetsmarknaden förhandlar fram effektiva lösningar. Det visar inte minst våra nordiska erfarenheter. Att främja kollektivavtalslösningar bör därför utgöra själva kärnan i den sociala pelaren. I de fall tvingande regler EU-regler blir aktuella måste de alltid fullt ut respektera nationella arbetsmarknadsmodeller. Huvudinriktningen nu måste vara att EU banar väg för starka parter, genom att man satsar resurser på att bygga kapacitet för partssamverkan och kollektivavtalslösningar i de delar av Europa där det behövs. Den typen av insatser skulle kunna ge mycket positiva resultat i ett Europa där modellerna för hur arbetsmarknaden regleras skiljer sig kraftigt åt.

Åtstramningspolitiken efter förra decenniets finanskris har alltmer ersatts av en insikt om att en lyckad jobbpolitik, klimatanpassning och konkurrenskraft går hand i hand med kompetensutveckling, social trygghet och ökad jämställdhet. Bästa vägen dit är via starka parter på arbetsmarknaden. Som representanter för nordiska tjänstemannafack sänder vi därför ett tydligt budskap inför toppmötet i Porto: social dialog och partssamverkan är vad som krävs om Europa ska kunna hävda sig och bli vinnare i den globala konkurrensen.

Erik Kollerud, ordförande YS, Norge

Ragnhild Lied, ordförande Unio, Norge

Antti Palola, ordförande STTK, Finland

Therese Svanström, ordförande TCO, Sverige

Sonja Ýr Thorbergsdóttir, ordförande BSRB, Island

Förkortningar:

YS: Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Unio

TCO: Tjänstemännens Centralorganisation

STTK: Tjänstemannacentralorganisationen

BSRB: Confederation of State and Municipal Employees of Iceland